

S. Andreas - 18de zondag door het jaar - 6 augustus 2023

Van delen word je rijker

Inleiding

Met velen wonen wij op onze aarde; we moeten ons daarom afvragen hoe we met elkaar omgaan. Als wij iets hebben en die ander niets, wat doen we dan? Houden we dan 'dat iets' voor onszelf, of gaan we het delen met die ander? Misschien lijkt 'wat wij hebben' niet veel in onze ogen, - natuurlijk zijn er die meer hebben - maar als we goed luisteren naar het evangelie vandaag, dan zien/ervaren we dat we niet alleen de ander maar ook onszelf rijker en gelukkiger maken, als we 'het weinige wat we hebben' delen met elkaar.

Preek

Je moet wel gek zijn om te denken dat je met een paar broden en twee vissen een hongerige menigte kunt voeden. Maar Jezus laat het zien; hij nodigt zijn leerlingen uit om te beginnen met delen wat er is. 'Volkomen ontoereikend' zeggen zij, en toch... wat blijkt? Er is meer dan genoeg voor iedereen. Hoe moeten we dat verstaan? Vroeger dacht ik dat Jezus, met zijn zegen over die paar broden en vissen, dat had bewerkstelligd; dat denk ik nu niet meer.

Jezus zegt tegen zijn leerlingen (ik gebruik mijn eigen woorden): "Stuur ze niet weg; heb vertrouwen in de mensen; heb er vertrouwen in dat de mensen in beweging zullen komen, dat ze aan het delen zullen gaan met wat ze bij zich hebben; laat hen - om praktische redenen - maar in kleine overzichtelijke groepjes bij elkaar gaan zitten in het gras; begin dan in je eigen groepje maar te delen wat je bij je hebt; en vertrouw er dan maar op dat de vonk overspringt, dat de andere groepjes dat ook gaan doen." Zo simpel is het wat Jezus voorstelt, en zo gebeurt het dat iedereen wordt gevoed! Hij sprak de zegen uit over de broden en vissen, zegt het evangelie: zou dat misschien iets met de overspringende vonk te maken hebben?

Het verhaal is actueel: Ik kijk, met dit verhaal in gedachte, naar de wereld vandaag, om te beginnen dichtbij: we hoeven onze ogen maar de kost te geven of ons oor maar te luisteren te leggen, en we komen ze tegen, de armen vandaag: de uitbehandelde zieke, de verslaafde op straat, de vluchteling die op onze deur klopt, de ex-gevangene die weer een plek in de samenleving zoekt, de alleenstaande ouder die de eindjes niet aan elkaar geknoopt krijgt. En actueel, ook ver weg: laten we eerlijk zijn, ver weg bestaat eigenlijk niet meer; de wereld is één groot dorp; beelden van arme mensen in Congo, Niger, Oekraïne, de Tunesische woestijn komen zomaar onze kamer binnen. De arme van vandaag, van dichtbij maar ook van ver weg, heeft een gezicht, meer dan ooit: zouden wij in hun vragende ogen niet een vraag van God aan ons mogen zien?

Het verhaal van de rijke man en de arme Lazarus komt in mij op, u kent het: de rijke heeft alles, de arme heeft niets; hij hunkert naar de kruimels van de tafel van de rijke maar krijgt ze niet; op het eind van hun leven worden de rollen omgekeerd: de arme Lazarus komt thuis bij God; de rijke wordt gestraft, krijgt zelfs geen herkansing.

Er zijn er velen die zeggen: het is onbegonnen werk, we spreken van stromen vreemdelingen die ons landje overspoelen, tsunamis van gelukzoekers die uit zijn op onze sociale voorzieningen, op onze banen, op onze huizen; ons land is vol, er is geen plek meer, stuur ze weg, terug naar hun land, hou ze op afstand, sluit desnoods deals met dictators in Noord Afrika die dat voor ons doen!

Maar Jezus zegt iets anders! Jezus zegt: er is maar één gebod, liefde; daarmee is alles gezegd. Zet ze in kleine groepjes, zegt hij vandaag; dan krijgen ze een gezicht, en gaan ze delen met elkaar wat er is. Daar moet het beginnen, bij onszelf, bij jou, bij mij, in ons hart; dan springt de vonk wel over, vertrouwen daar maar op.

Lieve mensen, wekelijks stellen wij hier aan deze tafel dit eenvoudige gebaar, het gebaar dat Jezus ons naliet; allemaal een stukje brood, allemaal even groot, niet de een alles en de ander niks, en niemand uitgesloten. Dit ben ik, zegt hij erbij: neem mij maar, mijn leven; het is voor jou/jullie, om te leven, om gelukkig te zijn. Dit simpele teken binnen deze muren moet natuurlijk wel echt zijn; het mag niet los

staan van ons werkelijke leven buiten deze muren; want dáár moet onze daadwerkelijke liefde en trouw aan elkaar wel plaats vinden: in de tijd die we aan elkaar geven, de energie, de zorg; in de vreugde en het verdriet dat we met elkaar delen; in de leefruimte, het voedsel, het werk, dat wij delen; in de toekomst die we onze kinderen en hun kinderen gunnen; in het respect voor het anders zijn van de ander.

Ik heb op mijn feest op 16 juli, veel kaarten gekregen met persoonlijke woorden, herinneringen, soms heel aandoenlijk. Ik wil er hier enkele laten horen: Iemand vertrouwde me ooit toe dat hij belachelijk gemaakt werd op de werkvloer door zijn leidinggevende, omdat hij nog naar de kerk ging; een tijd later heb ik hem gevraagd of dat nog steeds het geval was. Hij stuurde met mijn feest een enveloppe met inhoud en een kort briefje: 'Ik kom graag naar de kerk; u luistert naar mij en vergeet het niet; dat vind ik bijzonder.' Iemand anders, een nichtje, zei 50 jaar geleden, ze was toen student in Nijmegen, ze had niks meer met de kerk: 'Heerom, waarom stap je er niet uit?' Ik weet nog dat ik geantwoord heb: 'Ik heb besloten erin te blijven, om van binnen uit aan verandering te werken'. Twee weken geleden kreeg ik een brief van haar: 'Wat een prachtige dienst afgelopen Zondag; ik vond het indrukwekkend hoe mooi/hecht de Andreaskerk is; een opgebouwde gemeenschap die niet zomaar verdwijnt.' Nog eentje: Kardinaal Peter Turkson zei tegen mij 's-avonds: 'Toen ik bij de Andreaskerk kwam, voelde ik direct, ik ga niet in mijn kardinale kleding, dat past hier niet'. Hij ging eenvoudig gekleed, droeg n.b. mijn stola en zat daar achter tegen de muur, waar Guus ook zat.

Zouden die drie voorbeelden iets met het verhaal vandaag te maken hebben, met delen met elkaar: gewoon zoals je bent, er zijn voor elkaar, delen, geen poespas? Vonken wil ik ze noemen; zouden we ze ook niet 'vurige tongen' mogen noemen, die hier rondzweven? Wij gaan ervoor; en we gaan dóór! Met hetgeen we hebben, - met wat ontoereikend lijkt, met wat (volgens een ander) toch niks uithaalt - gewoon doorgaan; en vertrouwen dat de vonk overspringt. Zoals hij het deed toen, nu is het aan ons, hier. Amen.